

Exporturile Republicii Moldova și impactul ZLSAC

Ricardo Giucci, Woldemar Walter

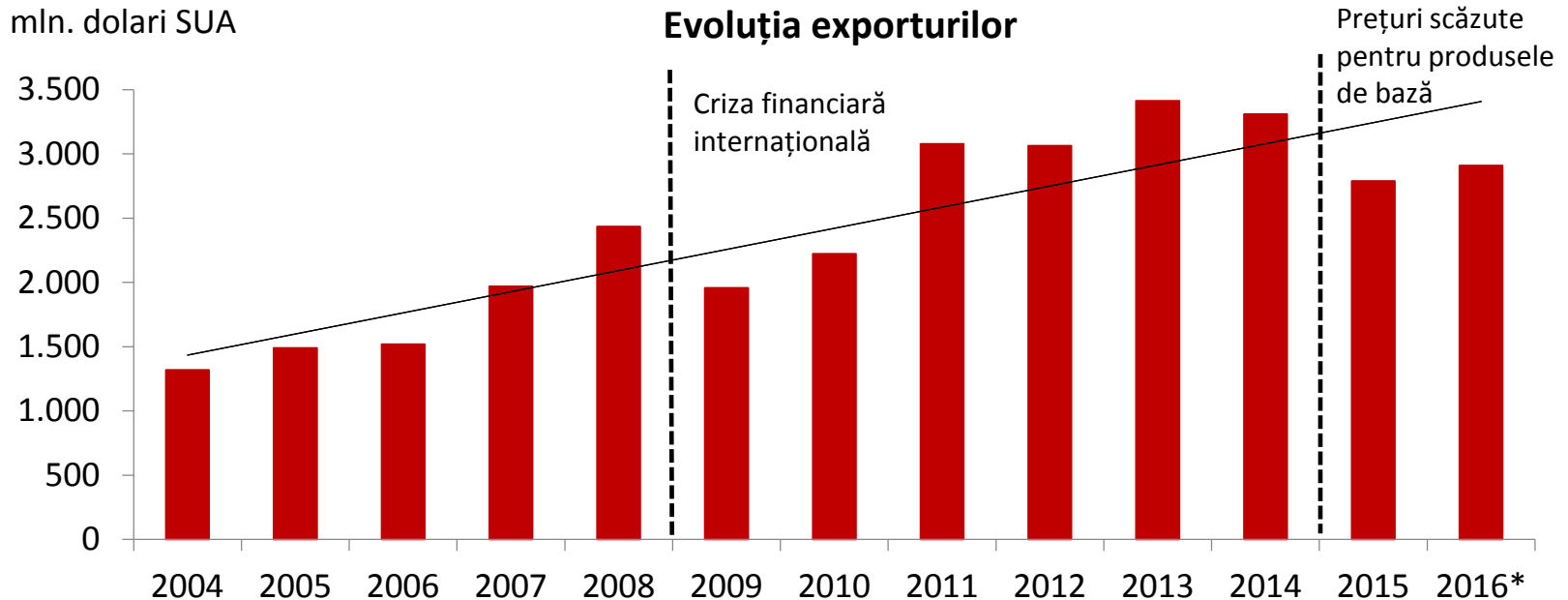
German Economic Team Moldova

Berlin/Chișinău, Februarie 2017

Cuprins

1. Exporturile Republicii Moldova
  - Evoluția agregată
  - Tendințele regionale
  - Tendințele sectoriale
2. Exporturile Republicii Moldova către UE
  - Tendințele agregate și rolul politicii comerciale
3. Impactul pe termen scurt al ZLSAC asupra exporturilor către UE
  - Exporturile către UE în 2014-2016
  - Două evenimente majore relevante din 2015 pentru exporturile către UE
  - Exporturile nominale comparativ cu cele reale în 2015
4. Efectele preconizate pe termen lung ale ZLSAC asupra exporturilor către UE
5. Implicațiile pentru politica comercială a Republicii Moldova

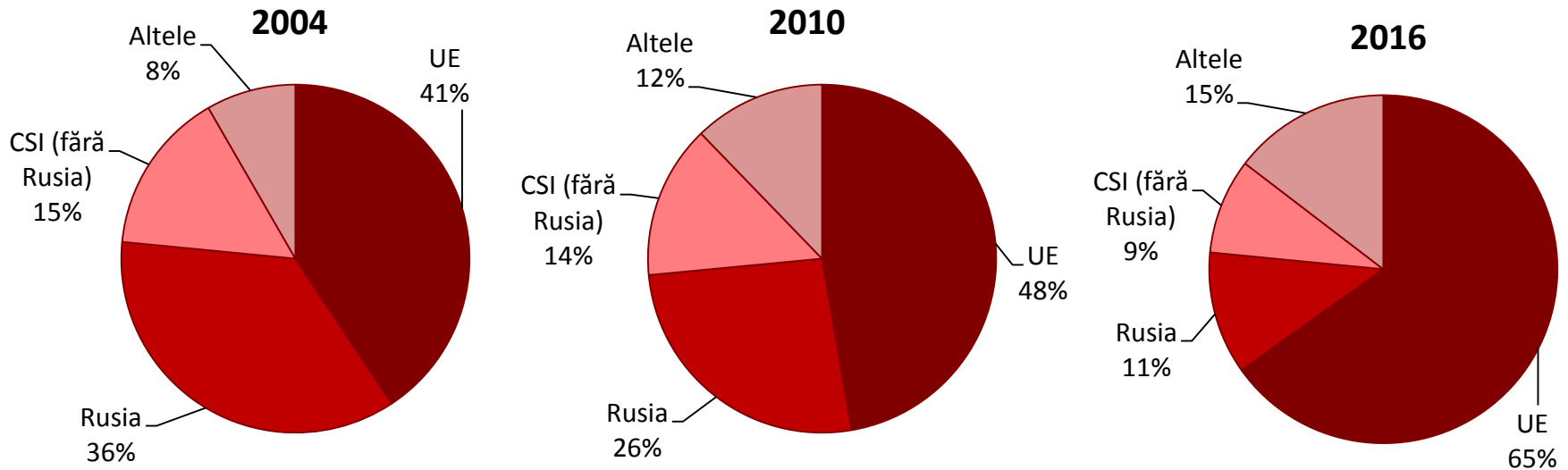
1. Exporturile R. Moldova: Evoluția agregată în dolari SUA

Sursa: Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei. Bunuri și servicii. * Serviciile 2016: Estimări

- Evoluție cu obstacole din cauza șocurilor externe din 2009 și 2015/2016
  - Însă: O tendință pozitivă clară; o creștere în medie de circa 7% pe an începând cu 2004 (în dolari SUA)
- **Tendință pozitivă cu întreruperi periodice**

Tendențele regionale

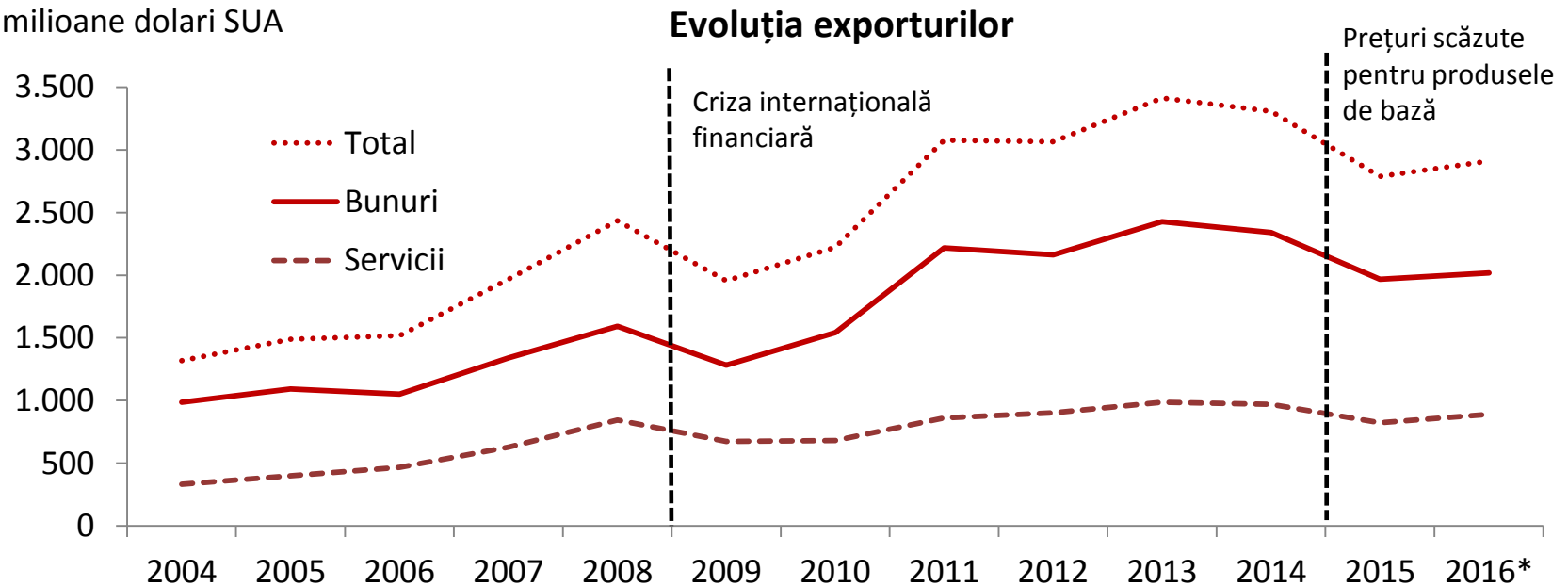
Sursa: Biroul Național de Statistică. Doar bunuri

- 2004: peste 50% din exporturi destinate către CSI (incl. Rusia)
  - 2010: 48% din exporturi destinate către UE și 40% către CSI (incl. Rusia)
  - 2016: Circa 2/3 din exporturi vândute în UE
- O reorientare clară a exporturilor către UE**

Totodată: CSI și Rusia încă mai continuă să fie destinații importante de export

Tendențe sectoriale: Bunurile în comparație cu serviciile

milioane dolari SUA

Sursa: Biroul Național de Statistică, Banca Națională a Moldovei. Bunuri și servicii. * Serviciile 2016: Estimări

- 2016: Bunurile reprezintă circa 70% din total, iar serviciile peste 30% din total
  - Serviciile: Creșterea de la 25% din total exporturi în 2004 la peste 30% în prezent
  - Important: Exporturile de servicii sunt mai puțin afectate de șocuri, în special de scăderea prețurilor din 2015
- **Bunurile prevalează, însă și serviciile au un rol important**

Tendențe sectoriale: O privire generală asupra principalelor categorii de bunuri

Produs	2004, mln. USD	%	2010, mln. USD	%	2016, mln. USD	%
Produse legumicole	120	12	341	22	529	26
Produse alimentare fabricate	346	35	317	21	322	16
Textile	170	17	268	17	308	15
Mașini și echipamente	39	4	172	11	298	15
Produse chimice	9	1	74	5	90	4
Grăsimi și uleiuri vegetale	41	4	48	3	54	3
Articole din piatră	17	2	35	2	44	2
Metale comune	30	3	58	4	40	2
Altele	213	22	228	15	360	17
Total	985	100	1,541	100	2,045	100

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Schimbări majore în structura sectorială a exporturilor de bunuri

Produse legumicole (semințe de floarea soarelui, nuci, grâu)

- Principalul element de export, ce reprezintă 26% din exporturile totale de bunuri
- Cota a crescut de peste două ori începând cu 2004; creștere puternică

Produse alimentare fabricate (vinuri, băuturi spirtoase, sucuri de fructe)

- O cotă de 16% din total
- Circa jumătate din cota din 2004; scădere puternică

Textile (costume pentru femei, costume pentru bărbați, tricouri)

- O cotă de 15% din exporturile totale; o cotă relativ stabilă

Mașini și echipament (cabluri izolate, pompe, încălzitoare)

- 15% din cota exporturilor
- O creștere de circa patru ori începând cu 2004, aferentă ISD din UE

→ **Cele patru categorii principale reprezintă peste 70% din totalul exporturilor de bunuri**

→ **O performanță puternică a mașinilor și echipamentelor**

Tendențe sectoriale: O privire generală asupra principalelor categorii de servicii

Produs	2004, mln. USD	%	2010, mln. USD	%	2015, mln. USD	%
Transporturi	143	43	244	36	308	37
Călătorii	91	27	163	24	204	25
Servicii de comunicații	45	14	126	19	106	13
Alte servicii pentru întreprinderi	28	9	62	9	87	11
Servicii informatice și servicii de informații	3	1	33	5	70	9
Servicii guvernamentale, (neincluse în altă parte)	12	4	38	6	32	4
Servicii financiare	2	1	3	0	5	1
Drepturi de autor și taxe de licență	2	1	5	1	4	1
Servicii de construcții	4	1	4	1	4	0
Alte servicii personale, culturale și recreative	1	0	0	0	2	0
Servicii de asigurare	1	0	1	0	0	0
Servicii totale	332	100	680	100	822	100

Sursa: Banca Națională a Moldovei

Structura sectorială a exporturilor de servicii

Trei sectoare principale reprezintă 75% din servicii

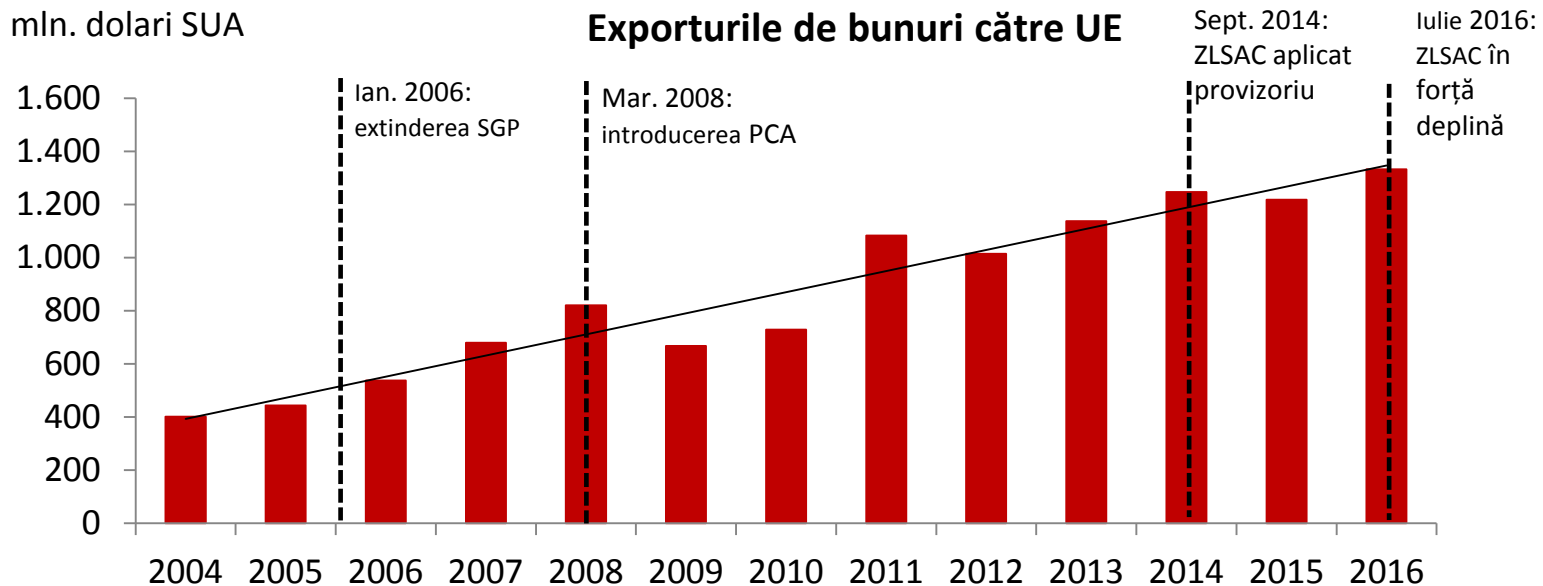
- Transporturi 37%
- Călătorii 25%
- Servicii de comunicații 13%

Structura nu s-a modificat semnificativ începând cu anul 2004

- Majoritatea sectoarelor reflectă cote similare ca în trecut
- O excepție importantă: Serviciile informatice și serviciile de informații (“Sectorul IT”)
  - 2004: 1% din total
  - 2010: 5% din total
  - 2015: 9% din total

→ Sectorul IT este cel mai dinamic sector al serviciilor din Moldova; promovarea exporturilor ar trebui să analizeze sectorul mai în amănunt

2. Exporturile R. Moldova către UE și rolul politicii comerciale

Sursa: Biroul Național de Statistică. Doar bunuri.

- O tendință puternică: creșterea cu mai mult de 10% în medie începând cu 2004 (în dolari SUA)
- Motivul: Factorii economici susținuți politica comercială a UE și R. Moldova
  - 2006: Extinderea SGP de către UE
  - 2008: Introducerea preferințelor comerciale autonome (PCA) de către UE
  - 2014/2016: Implementarea provizorie/permanentă a ZLSAC UE-Moldova

3. Impactul pe termen scurt al ZLSAC asupra exporturilor către UE

Exporturile de bunuri către UE în anii 2014-2016

Anul	Eveniment	Exporturi către UE	Schimbarea față de 2014
2014	Semnarea ZLSAC	1,246 mln. dolari SUA	--
2015	Primul an de implementare	1,217 mln. dolari SUA	-2,3%
2016	Al doilea an de implementare	1,332 mln. dolari SUA	6,9%

- În 2015 (adică primul an de implementare), exporturile către UE au scăzut cu 2,3%
- În 2015 exporturile către UE s-au recuperat pe deplin
  - O creștere de 6,9% în comparație cu 2014, adică anul în care a fost semnat ZLSAC
  - O creștere de 9,4% în comparație cu anul 2015
- În pofida recuperării complete din 2016, este important să analizăm de ce în 2015 exporturile către UE au scăzut

Două evenimente relevante majore din 2015 pentru exporturile către UE

i. ZLSAC cu UE

- 2015: Primul an de implementare pe parcursul a 12 luni
- Implicații: Accesul îmbunătățit pe piața UE
- Prin urmare: În principiu, contribuții pozitive la exporturile către UE

ii. Scăderea puternică a prețurilor la produsele de bază la nivel internațional

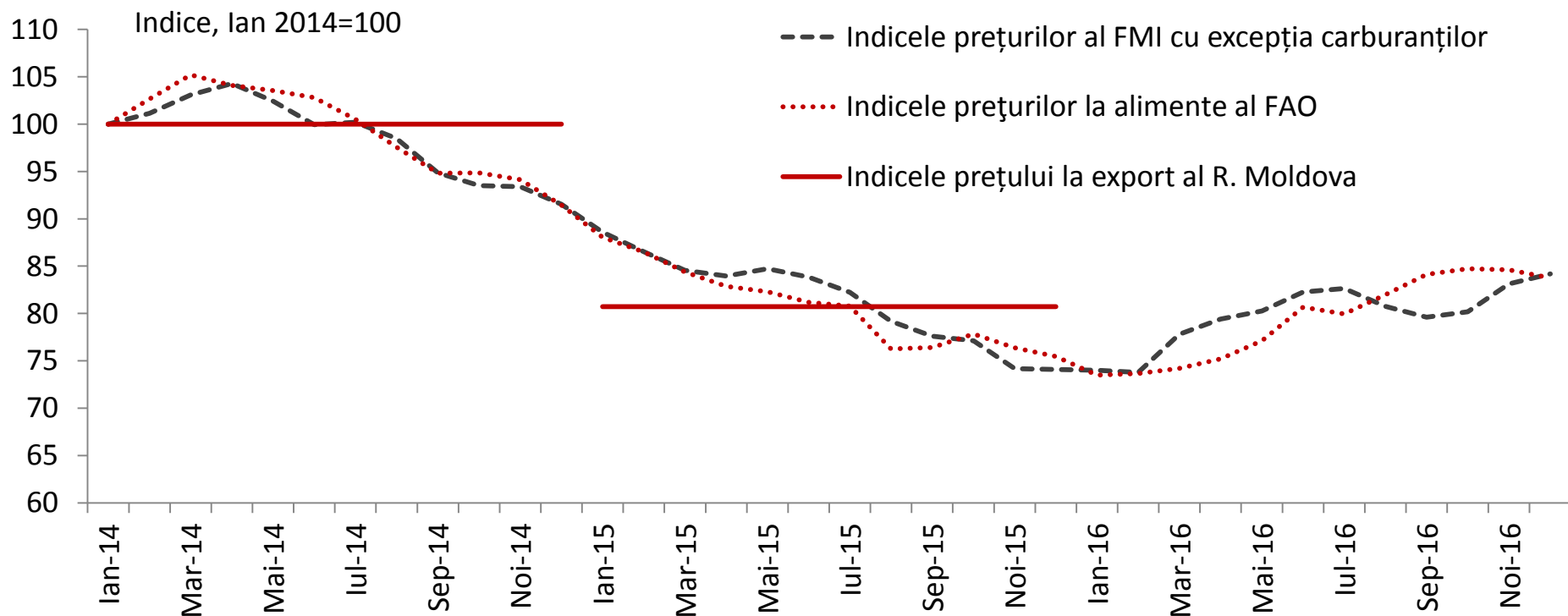
- 2015: Prețurile pentru produsele cheie de export din Moldova au scăzut puternic
- Ex: Semințe de floarea soarelui -12%, nuci -14%, cabluri izolate -17%
- Implicații: Venituri mai joase în USD pentru același volum fizic de exporturi
- Prin urmare: Contribuția negativă a exporturilor către UE (și în alte zone)

Continuarea analizei

- Separarea acestor două efecte
- Scopul: Izolarea efectului ZLSAC, fără prețurile scăzute

Scăderea prețurilor la produsele de bază la nivel internațional în 2015

Indicii prețurilor globale

Sursa: FMI, FAO, calcule proprii

Notă: Indicele prețului la export calculat în baza mediei simple a prețurilor în dolari SUA/kg și codurile SA din patru cifre

Exporturile nominale în comparație cu exporturile reale către UE în 2015

Metoda de analiză

- Utilizarea prețurilor de export constante în dolari SUA din 2014
- Pe această bază: Calcularea schimbărilor volumului fizic în 2015 în comparație cu 2014

Rezultatele cercetării noastre:

- În termeni fizici, exporturile către UE în 2015 au crescut cu 27%

Interpretarea rezultatelor

- Efecte puternic pozitive pe termen scurt ale ZLSAC asupra exporturilor către UE
- Cu toate acestea: efectul pozitiv a fost atenuat de impactul puternic negativ al prețurilor produselor de bază la nivel internațional, care a avut loc în paralel

→ Efecte puternic pozitive pe termen scurt ale ZLSAC asupra exporturilor către UE

4. Efectele preconizate pe termen lung ale ZLSAC

- Implementarea ZLSAC este un proces continuu de armonizare cu normele UE, care ar putea dura până la 10 ani
- În timpul acestui proces de lungă durată, vor apărea factori adiționali ce vor contribui la exporturi mai mari către UE
  - Costuri mai joase pentru companiile moldovenești de a se conforma cu regulile UE, și astfel un acces mai bun pe piața UE
  - Căpătarea accesului pe piața UE (în special pentru produse animaliere)
  - Atragerea investițiilor reale (atât interne și externe) pentru a produce în Moldova și a exporta în UE

→ Este foarte probabil că exporturile R. Moldova către UE vor crește în continuare și astfel vor susține dezvoltarea economică a țării

5. Implicațiile pentru politica comercială a Republicii Moldova

- Reorientarea voluminoasă a exporturilor Republicii Moldova către UE reprezintă rezultatul forțelor pieței, care se vor intensifica în continuare cu suportul ZLSAC
- În ciuda acestui fapt: meritele ZLSAC sunt puse sub semnul întrebării în mod deschis, iar în schimb se favorizează apropierea de Rusia și Uniunea Economică Euroasiatică (UEE)

Viziunea noastră

- Intensificarea relațiilor comerciale cu Rusia și UEE este justificată
- Însă: Nu în detrimentul comerțului cu UE, din trei motive simple:
  - UE reprezintă 65% din exporturile Republicii Moldova; UEE reprezintă 17%
  - PIB-ul combinat al UEE constituie mai puțin de 9% din PIB-ul UE
  - Nu este necesar de a alege; Moldova poate să comercializeze fără restricții cu UE și UEE
- Mai mult decât atât: Dezbateră curentă poate avea efecte negative asupra investițiilor aferente exporturilor

→ Autoritățile Republicii Moldova sunt îndemnate să continue implementarea ZLSAC; în același timp, reprezentanții oficiali ar trebui să se abțină de a pune la îndoială ZLSAC;

Contacte

Dr. Ricardo Giucci

giucci@berlin-economics.com

Woldemar Walter

walter@berlin-economics.com

German Economic Team Moldova

c/o BE Berlin Economics GmbH

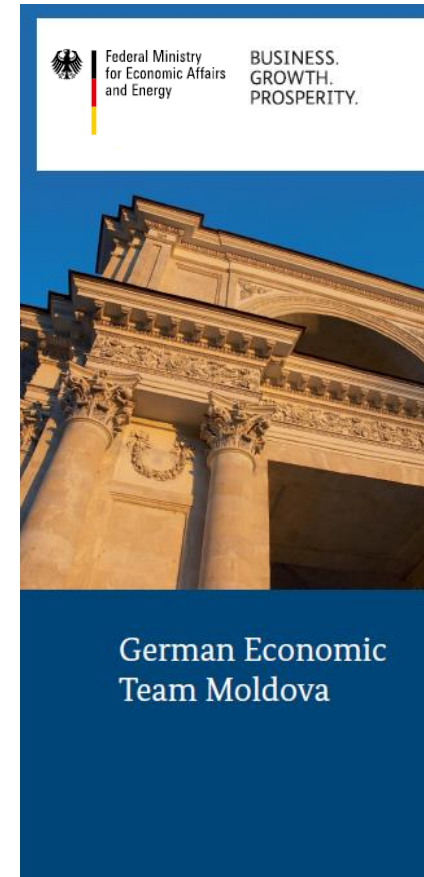
Schillerstr. 59, D-10627 Berlin

Tel: +49 30 / 20 61 34 64 0

Fax: +49 30 / 20 61 34 64 9

www.get-moldova.de

Twitter: @BerlinEconomics

 Berlin
Economics

Tendențe sectoriale: O privire generală asupra principalelor categorii de bunuri

Produce	2015, milioane dolari SUA
Produce legumicole	502
Semințe de floarea soarelui, chiar sfărâmate	144
Alte fructe cu coajă, proaspete sau uscate, inclusiv decojite sau fără peliță	101
Grâu și borceag	52
Produce alimentare fabricate	303
Vin din struguri proaspeți	98
Alcool etilic nedenaturat cu titru alcoolic volumic	48
Sucuri din fructe	35
Textile	274
Costume pentru femei sau pentru fete	38
Costume pentru bărbați sau pentru băieți	33
Tricouri	18
Mașini și echipament	296
Conductori izolați (inclusiv cei emailați sau anodizați)	213
Pompe pentru lichide	11
Încălzitoare	9

Sursa: UN Comtrade

Anexă: Dimensiunea piețelor unor parteneri comerciali selectați

Regiunea	PIB 2016, miliarde dolari SUA	Cota din PIB-ul UE
Uniunea Europeană	16,353	100%
Federația Rusă	1,268	7,8%
Comunitatea Statelor Independente (CSI)	1,715	10,5%
Uniunea Economică Euroasiatică (UEE)	1,461	8,9%

Sursa: FMI; Notă: toate cifrele reprezintă estimări